Tauw

Notitie

Contactpersoon Benjamin Flierman

Datum 19 november 2008

Kenmerk N001-4559611BJF-mfv-V02-NL

Resultaten nadere fauna-onderzoeken Wekerom

1 Inleiding

De gemeente Ede heeft het voornemen om de kern Wekerom op vier locaties uit te breiden. Het voornemen is getoetst aan de natuurbeschermingswetgeving in het rapport ‘Natuurtoets vier uitbreidingslocaties te Wekerom’ (R001-4539699FKO-mfv-V02-NL, 31 oktober 2007). In deze natuurtoets is geconcludeerd dat nadere soortgerichte onderzoeken nodig zijn. Deze nadere onderzoeken zijn in 2008 uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn in deze notitie beschreven.

De vier locaties zijn weergegeven in figuur 1.1 waarbij:

- Locatie 1 is de woningbouwlocatie aan de westzijde van Kernhem
- Locatie 2 is het te ontwikkelen industrieterrein aan de noordoostzijde van Kernhem
- Locatie 3 is de woningbouwlocatie aan de oostzijde van Kernhem
- Locatie 4 is de te ontwikkelen begraafplaats. Uit de Natuurtoets is gebleken dat hier geen noodzaak tot nader onderzoek bestaat)

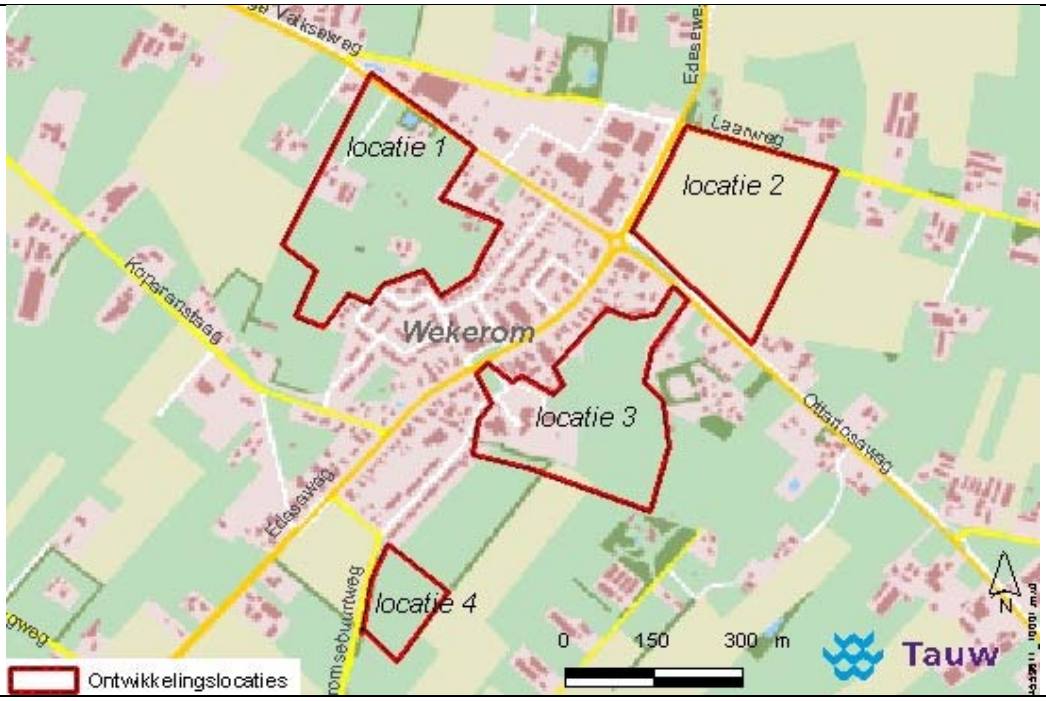

Figuur 1.1 Overzicht ontwikkelingslocaties

2 Nader onderzoek

2.1 Onderzochte soorten

Het onderzoek heeft zich gericht op de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van de volgende soorten/soortgroepen:

- Steenuil
- Groene specht en Grote Bonte specht
- Vleermuizen (inclusief onderzoek naar aanwezigheid foerageergebied en vliegroutes)

De onderzoeken zijn uitgevoerd op de volgende data:

- 18 maart: steenuilonderzoek 1
- 8 april: steenuilonderzoek 2
- 6 mei: avondbezoek vleermuizen, tevens inspectie spechten
- 2 juni: ochtendbezoek vleermuizen, tevens inspectie spechten
- 8 juli: ochtendbezoek vleermuizen
- 26 augustus avondbezoek vleermuizen
- 11 september avondbezoek vleermuizen

2.2 Methode

Steenuil

De onderzoeksmethode bestond uit het tellen van roepende mannetjes in de avond- of ochtend. Het principe berust op geluidsnabootsing waarbij, door de territoriumroep van een mannetje af te spelen wordt getracht de steenuilmannen met een roep te laten antwoorden. De locaties zijn twee keer bezocht in de periode februari – april. Dit is de baltsperiode van steenuilen. In deze periode reageren steenuilmannetjes het heftigst op concurrenten binnen hun territorium. Elke roepende steenuilman vertegenwoordigt één territorium.

Spechten

De Grote bonte specht broedt vanaf eind april. Vanaf medio mei zijn in het nest bedelende jongen te horen; ze vliegen uit vanaf begin juni. De Groene specht heeft dezelfde broedperiode (doorgaans april tot en met juni). De locaties zijn medio mei 2008 twee maal geïnspecteerd op de aanwezigheid van spechten en bedelende jongen in holen.

Vleermuizen

Ten behoeve van het vleermuizenonderzoek zijn gedurende het vliegseizoen van vleermuizen vijf bezoeken verricht. Twee bezoeken zijn uitgevoerd in augustus – september 2007 naar de aanwezigheid van paarplaatsen en trekroutes (routes die vleermuizen gebruiken bij de trek naar het overwinteringsgebied). Drie onderzoeken zijn uitgevoerd in de periode mei – juli 2008 naar de

aanwezigheid van vaste zomerverblijfplaatsen/-kraamkolonies (locatie 1) en onderzoek naar de aanwezigheid van foerageergebieden en vliegroutes (locatie 1,2 en 3).
De verschillende bezoeken zijn nodig om op verschillende momenten de zomerverblijven, vliegroutes, foerageergebieden en paarplaatsen te kunnen beoordelen. Het onderzoek naar vleermuizen heeft zoveel mogelijk plaatsgevonden op dagen met geschikt weer (geen neerslag, voldoende warm, weinig wind) en is uitgevoerd met behulp van een bat-detector. De onderzoeken zijn uitgevoerd in de periode juist voor inval van de schemering of in de periode juist voor het licht worden. Voor het onderzoek naar de kraamkolonies/zomerverblijfplaatsen (mei – juli) zijn twee personen (en dus twee batdetectors) ingezet. Het onderzoek naar paarplaatsen en trekroutes is uitgevoerd door één persoon.

2.3 Onderzoekers

De volgende personen hebben de onderzoeken uitgevoerd:

- Herman Bouman. Herman is adviseur ecologie bij Tauw en is specialist op gebied van vleermuizen en vogels. Hij heeft ruime ervaring met inventarisaties naar deze soortgroepen. In dit project heeft hij vleermuisonderzoeken gedaan in de periode mei-juli, de steenuilonderzoeken in maart-april en het onderzoek naar de aanwezigheid van spechten
- Peter te Morsche. Peter is ecologisch veldmedewerker bij Tauw en heeft ruime ervaring met inventarisaties naar vleermuizen. In dit project heeft hij vleermuisonderzoeken gedaan in de periode mei-juli en augustus-september
- Friso Koop. Friso was adviseur ecologie bij Tauw en houdt zich bij de Vogelwerkgroep Losser nadrukkelijk bezig met de inventarisatie van steenuilen en nestkastcontroles van steen- en kerkuilen. In dit project heeft hij samen met Herman Bouman het steenuilenonderzoek uitgevoerd

Tauw is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die alleen of onder meer ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten. Het Netwerk Groene Bureaus is in 1998 opgericht en heeft tot doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

3 Resultaten en effecten

3.1 Steenuilen

Bij de veldonderzoeken zijn twee territoria van steenuilen vastgesteld. De vermoedelijke nestlocaties zijn weergegeven in de figuur opgenomen in de bijlage. Het kleinschalige agrarische karakter (afwisseling van houtwallen met kleine weides en boerenerven) van het plangebied van deellocatie 1 vormt een geschikt leefgebied voor steenuilen. Afhankelijk van de geschiktheid van het leefgebied heeft een steenuilenterritorium een oppervlakte van circa 20 tot 50 ha.

Deellocatie 1
Op beide data (18 maart en 8 april) alsmede tijdens de vleermuisonderzoeken zijn steenuilen waargenomen in deellocatie 1. Het betrof zichtwaarnemingen evenals roepende steenuilen. De waarnemingen werden gedaan ter plaatse van en in de nabijheid van de leegstaande boerderij. De steenuilen hebben een nestlocatie in de leegstaande boerderij of in de nabijheid hiervan. Het territorium van het steenuilenpaartje zal zich naar verwachting uit kunnen strekken tot 100 à 200 m buiten het plangebied, waarbij het plangebied de kern van het territorium vormt.

De voorgenomen woningbouw in deellocatie 1 heeft tot gevolg dat een vaste voortplantingsplaats van een steenuilenpaartje wordt vernietigd en het plangebied haar functie als leefgebied verliest. Hierdoor is er sprake van het overtreden van verbodsbepaling en is het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet (artikel 11) voor steenuilen in deelgebied 1 noodzakelijk.

Deellocatie 2
Direct ten noorden van deellocatie 2 is (8 april) een roepend steenuilmannetje waargenomen. In één van de panden direct ten noorden van de deellocatie (zie bijlage) is zeer waarschijnlijk een broedplaats aanwezig. Het plangebied van het te ontwikkelen industrieterrein vormt een deel van het territorium van dit steenuilenpaartje. Het plangebied is in gebruik als maïsakker en heeft voor de voedselbeschikbaarheid van de steenuilen slechts een geringe functie (steenuilen foerageren hoofdzakelijk in kleine (paarden- of schapen)weides). De vaste voortplantingsplaats van het steenuilenpaartje wordt niet verwijderd. Vaste rust- of verblijfplaatsen worden evenmin aangetast. Geconcludeerd wordt dat er geen sprake van een overtreding van verbodsbepalingen. Het aanvragen van een ontheffing voor deellocatie 2 is, ten aanzien van steenuilen, niet nodig.

Deellocatie 3
In de deellocatie 3 zijn geen steenuilen waargenomen. De beoogde ontwikkelingen in deze deellocatie brengen daarom geen overtredingen van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet met zich mee.

3.2 Spechten

Spechten en/of in gebruik zijnde spechtenholen zijn tijdens de onderzoeken in het geheel niet waargenomen. Dit geldt voor alle deellocaties. De aanwezigheid van broedende spechten in 2008 kan daarom worden uitgesloten. Geconcludeerd worden dat ten aanzien van spechten geen sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Het aanvragen van een ontheffing voor deze soorten is niet nodig.

3.3 Vleermuizen

Bij het vijftal veldonderzoeken naar de aanwezigheid van vleermuizen (mei – september) zijn exemplaren van de Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger waargenomen. Binnen de drie onderzochte deelgebieden (locatie 1, 2 en 3) zijn zowel vliegroutes als foerageergebieden aanwezig van deze soorten. Zowel de vliegroutes als de foerageergebieden zijn waargenomen rond de huidige aanwezige bebouwing en langs de randen van de deellocaties.

Deellocatie 1 en 2

Binnen de deellocaties 1 en 2 zijn geen vaste verblijfplaatsen aangetroffen. Gezien de ligging en gebruik van enkele vliegroutes zijn in bebouwing in het dorp één of meer vaste verblijfplaatsen aanwezig. De exacte locaties konden niet herleid worden.
Uitgangspunt van de effectbeoordeling in de Natuurtoets en deze notitie, is dat aanwezige elementen als houtwallen gehandhaafd blijven. Dergelijke elementen zijn van belang voor vleermuizen. Bij het bebouwen van de open gebieden is daarom geen sprake van negatieve effecten.
Geconcludeerd worden dat ten aanzien van deellocatie 1 en 2 voor vleermuizen geen sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Het aanvragen van een ontheffing voor vleermuizen is in deellocatie 1 en 2 niet nodig.

Deellocatie 3

In één van de gebouwen in deellocatie 3 is een verblijfplaats van vleermuizen aangetroffen. Het betreft een woonhuis. Ook in de bebouwing juist ten zuiden van de deellocatie is een vaste verblijfplaats aangetroffen. In beide gevallen betrof het de Gewone dwergvleermuis. Deze verblijfplaatsen zullen blijven bestaan.
Langs de zuidgrens van de deellocatie (gelegen tussen beide verblijfplaatsen) is een belangrijke vliegroute aangetroffen. Het behoud van de hier aanwezige structuur is dan ook van belang. Uitgangspunt bij deze effectbeoordeling is dat er geen verlichting geplaatst zal worden in, of gericht op, deze vliegroute.
Geconcludeerd wordt dat de mogelijkheden tot foerageren en het gebruik van vliegroutes niet afneemt als gevolg van de beoogde woningbouw. In deellocatie 3 is ten aanzien van vleermuizen daarom geen sprake van een overtreding van verbodsbepalingen en is het aanvragen van een ontheffing voor vleermuizen niet nodig.

4 Conclusies Flora- en faunawet

Uit de natuurtoets en de in deze notitie beschreven nadere onderzoeken, blijkt dat voor de beoogde ontwikkelingen van de vier deellocaties bij Wekerom sprake is van het verwijderen van een vaste voortplantingsplaats en het vernietigen van het leefgebied van een steenuilenpaartje in deellocatie 1. Dit houdt een overtreding van de verbodsbepaling van artikel 11 van de Flora- en faunawet in. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet voor dit artikel is daarom noodzakelijk.

Voor het vernietigen van het leefgebied van het steenuilenpaartje zal door het Bevoegd Gezag mitigatie en compensatie geëist worden. Als mitigatie kan gedacht worden aan onder meer het slopen van de panden waarin de vaste verblijfplaatsen gelegen zijn buiten het broedseizoen (begint bij de baltsperiode (februari/april) en duurt totdat de jongen verdreven worden uit het territorium (medio september)). Als compensatie valt onder meer te denken aan het ophangen van enkele steenuilennestkasten in de nabije omgeving van het plangebied. Afhankelijk van de geschiktheid van de omgeving voor steenuilen zullen mogelijk ook maatregelen getroffen moeten worden om de voedselbeschikbaarheid voor steenuilen te vergroten.

De proceduretijd voor het aanvragen van een ontheffing kan oplopen tot zes maanden. Bij de planning van de uitvoerende werkzaamheden dient hiermee rekening gehouden te worden. Tevens geldt dat volledig aan de door het Bevoegd Gezag geëiste maatregelen voldaan dient te zijn, vóór aanvang van de werkzaamheden.

De noodzaak tot een ontheffing is gekoppeld aan de uitvoeringsfase. Ruimtelijke (vergunnings)procedures kunnen doorgang vinden en hoeven geen vertraging op te lopen, mits de uitvoerbaarheid van het plan of ontwikkeling reëel is. De inschatting of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet verkregen zal worden, maakt hier deel van uit. In dit geval is de verwachting dat bij afdoende mitigerende en compenserende maatregelen de ontheffing verleend zal worden.

Bijlage

Overzichtkaart waarnemingen

- Ontwikkelingslocaties
- Steenuil, vaste verblijfplaats
- Vaste verblijfplaats Gewone dwergvleermuis
- Vliegroute Gewone dwergvleermuis
- Vliegroute Laatvlieger
- Foerageerlocatie Gewone dwergvleermuis
- Foerageerlocatie Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis

Opdrachtgever: Gemeente Ede	Schaal: 1:5500	Status: DEFINITIEF
Project: Nadere onderzoeken fauna 2008	Formaat: A4	Projectnummer: 4559611
Onderdeel: Nader onderzoek	Datum # Getek. BJF Gec. #	Tekeningnummer: 2

Tauw
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

© Topografische Dienst voor het kadaster en de openbare registers Apeldoorn